

שינויה הלכות

גיליון 447
ערש"ק פ' שלח
שבוע פ' קרח | ה'תשע"ט

גיליון שבועי

יו"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

עד מתי חובה לעמוד בעת הגבהת הספר תורה? ראה מדור 'הלכה יומית'

משולחן ההלכה
מאת הרב שלום דובער טאלר
מורה-צדק וראש כולל, אור יהודה >

מדיני כבוד הספר תורה

האם חובה לעמוד בכל פעם שפותחים את ארון הקודש?

נאמר בגמרא שהרואה את ספר-תורה כשמוליכים אותו חייב לעמוד. ולמדו זאת מקל-וחומר, שאם בפני תלמידי-חכמים לומדי התורה קמים, כל-שכן שבפני התורה עצמה עומדים. ויש שכתבו שבכל עת שרואים את ספר-התורה אין להתיישב. אלא שלהלכה נפסק, שכאשר ספר התורה נמצא במקומו המיועד לו, כגון ארון הקודש או בימת הקריאה וכדומה אין חיוב לעמוד מפניו.

ולגבי העמידה בעת פתיחת-הארון, כמו בסליחות בימי התעניות וכדומה, כתבו הפוסקים שמצד הדין אין חובה לעמוד כיוון שהוא בתוך הארון. עם זאת כתבו הפוסקים שכיוון שדרכו של הארון להיות סגור, לכן כשפותחים אותו ראוי לעמוד דרך כבוד; ומי שקשה לו עקב חולשה רשאי לשבת. יש לציין שבראש השנה וביום הכיפורים בעת הפיוטים, לא נעמד הרבי בכל הפיוטים בהם פותחים את הארון. וכתבו הפוסקים שכשספר-התורה מונח על הבימה וכן כשהמגביה יושב כשספר-התורה עליו, אין צורך לעמוד, מפני שהספר נמצא במקום המיועד לו באותו הזמן¹.

האם העוסק בתורה חייב לקום בפני ספר התורה?

אף העוסק בתורה, ורואה שמוליכים את ספר-התורה, חייב לקום, גם עדיין אינו רואהו אלא רק שומע את קול הפעמונים

שעל הספר, חייב לעמוד. אלא שכל האמור הוא רק כשספר-התורה נמצא באותה רשות, כגון שהוא בבית-הכנסת ומוליכים את ספר-התורה, אבל היושב מחוץ לבית-הכנסת, ורואה מהחלון שמוליכים את ספר התורה בבית-הכנסת, אינו צריך לעמוד כיוון שהוא ברשות אחרת².

היושב בחוץ ורואה תהלוכת הכנסת ספר תורה עד מתי חייב לעמוד מפני ספר התורה?

כשספר התורה נמצא באותה רשות, כגון שהוא בבית הכנסת ומוליכים את ספר התורה חייב לעמוד כמלא עיניו מן הספר. וכן הדין בשעת ה'הקפות' שעורכים בהכנסת ספר תורה וכן בשמחת תורה (וראה הדעות בזה במדור 'הלכה יומית' - יום שני). וכתבו הפוסקים שהיושב בחוץ ורואה שמוליכים את ספר התורה בחוץ כגון בהכנסת ספר תורה, אפילו שספר התורה רחוק ממנו - עליו לעמוד, ורק כאשר מתרחק ספר התורה מרחק של כמהה ושלושים מטר, או כשאינו רואהו אינו חייב לעמוד יותר ורשאי להתיישב³.

שואל ומשיב

סמס לרב

הרב מיכאל אבישיד <
באכילת מיני מזונות, עד מתי ניתן לברך ברכה אחרונה על האכילה?

לשיטת אדמו"ר הזקן זה תלוי בכמות האכילה, ולכן כדאי להתרגל לברך ברכה אחרונה מיד בסיום האכילה, ובפרט באכילה מועטת. בדיעבד כשכבר המתין זמן מה ולא ברך, הדין הוא שבאכילה מועטת ניתן לברך תוך עשר דקות מהאכילה, ובאכילה מרובה ניתן לברך כל עוד שבע מאותה אכילה.

¹ע"פ שו"ע אדה"ז סי' קפ"ד ס"ג.

הרב ברוך בעז ירקוביץ <
מי שיש לו מכשיר שמיעה, האם מותר לו לצאת עמו ושבט לרשות הרבים, במקום שאין עירוב?

כן. כיוון שזה הדוק היטב ואין חשש שיוציא אותו מאזנו באמצע ההליכה, ונחשב כמלבוש.

ראה שו"ת הרצ צבי ח"א סקע"ג; מנח"י ח"א סל"ז וח"ב סי"ז-ח-וסק"י-ב-ג וח"ה ס"מ.

2. טוש"ע ונ"כ או"ח סקמ"ו; פת"ש יו"ד סרפ"ב סק"ג; ש"ע אדמוה"ז או"ח סנ"ה סכ"א; סשל"ח ס"א.
3. טוש"ע ונ"כ או"ח סקמ"ו; טוש"ע יו"ד סרמ"ד; ש"ך שם סק"ח (ש"כמלא עיניו" הוא רס"ו אמה); שו"ע אדמוה"ז או"ח סנ"ה סכ"א; סשל"ח ס"א.

1. קידושין לג, א; טוש"ע ונ"כ או"ח סקמ"ו; יו"ד סרמ"ב, ובט"ז סק"י"ג שם; שו"ע אדמוה"ז או"ח סנ"ה סכ"א; נטעי גבריאל ר"ה פרק לה ס"ג; מעשה מלך ע' 256. ערוה"ש יו"ד סרפ"ב ס"ה.

הלכה יומית

כבוד הספר תורה בהוצאתו ובקריאתו <

ראשון | עמידה בהולכת ספר תורה

נאמר בגמרא שהרואה את ספר-התורה כשמוליכים אותו חייב לעמוד מעיקר הדין. ולמדו זאת מקל וחומר, שאם בפני תלמידי חכמים לומדי התורה קמים, כל שכן שמפני התורה עצמה. ואף העוסק בתורה, ורואה שמוליכים ס"ת, חייב לקום. אלא שכל האמור הוא רק כשספר-התורה נמצא באותה הרשות, כגון שהוא בבית-הכנסת ומוליכים את ספר-התורה; אבל היושב מחוץ לבית-הכנסת, ורואה מהחלון שמוליכים ס"ת בבית-הכנסת, אינו צריך לעמוד כיוון שהוא ברשות אחרת. ובהגבהת הס"ת חייב לעמוד עד שיתיישב המגביה עם הספר, אך אם ישנו ס"ת נוסף, המחזיק אותו אינו צריך לעמוד בהגבהה¹.

שני | עמידת בעת ההקפות

דנו הפוסקים האם ניתן לשבת בעת ה"ההקפות" בהכנסת ספר תורה או בשמחת תורה, יש מן הפוסקים שכתב לחלק, שבעת ההקפות ממש יש חוב לעמוד, כדין כל הרואה הולכת ספר-התורה; אולם בין ההקפות, בעת הכיבודים, המכירות וכדומה ניתן לשבת. ויש שכתבו שבשעת הדחק ניתן להקל לשבת גם בעת ההקפות, כיוון שספר-התורה נמצא בתוך מעגל אנשים העומדים זה ליד זה, במרחק הפחות מג' טפחים אחד מהשני נחשבים הם כ"מחיצה". וטעמים נוספים נאמרו ללמד זכות על היושבים. ויש המדקדקים כשרוצים לנוח ולהתיישב יוצאים מעט מחוץ לבית הכנסת².

שלישי | דיבור בעת הקריאה

נאמר בנחמיה שכשפתח עזרא את ספר-התורה לקרוא בו: "בפתחו עמנו כל העם".

ודרשו חכמים: "אין עמידה אלא שתיה", ומכאן אמרו ש"כיון שנפתח ספר תורה אסור לספר אפילו בדבר הלכה", וכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע החמיר בזה מאד והזהיר על כך. ודנו הפוסקים האם מותר לדבר דבר קצר שיש בו צורך בין העליות, וראוי להחמיר בזה; ולגבי לימוד תורה בין העליות, כתבו הפוסקים להתיר בעת שמאריכים באמירת "מי-שברך"³.

האם מותר לדבר בין העליות של קריאת התורה?

רביעי | לימוד תורה בעת הקריאה

בנוסף לאיסור לדבר בעת קריאת-התורה ואפילו בדברי תורה, כתבו הפוסקים שבעת הקריאה אין ללמוד תורה. ויש המתירים לקרוא "שניים מקרא ואחד תרגום" בלחש בעת קריאת-התורה, אלא שלכתחילה אין ראוי לנהוג כך, אלא להאזין לבעל-קורא ולעקוב בשתיקה מתוך החומש אחרי כל מילה של קריאת-התורה⁴.

חמישי | יציאה מבית הכנסת בעת הקריאה

זההירו חכמים, שכאשר ספר-התורה פתוח אסור לצאת מבית-הכנסת, אפילו כאשר ישנם עשרה אנשים זולתו. האיסור לצאת הוא מעת פתיחת הספר גם כשלא התחילו עדיין לקרוא בתורה, ואפילו אם לא נכח בבית-הכנסת אלא נכנס למטרה כלשהי בעת פתיחת ספר-התורה, עליו להמתין עד לאחר הברכה האחרונה של העולה לתורה. וכתבו הפוסקים שאם כבר שמע קריאת-התורה או

שבכוונתו לשמוע במניין אחר, רשאי לצאת בין העליות, ואם לא שמע עדיין קריאת התורה לא יצא אפילו בין העליות אלא אם כן יוצא לצורך גדול או לדבר מצווה⁵.

שישי | עמידה או ישיבה בעת הקריאה

בשלחן-ערוך פסק המחבר שאין צורך לעמוד בקריאת-התורה, אך הרמ"א מוסיף שיש המחמירים לעמוד, וכך נהג הרבי בתחלה, אולם משנת תשל"ח החל הרבי להתיישב (בשבת ויו"ט). ודנו הפוסקים האם מותר להיעמד במיוחד בקריאת שירת-הים ועשרת-הדיברות, על-פי המסופר בגמרא שרצו לתקן לקרוא בין פרשיות קריאת-שמע גם את עשרת-הדברות, אך בטלו זאת "מפני תרעומת המינים" שיפרשו שיש הבדלי דרגות בין חלקי התורה חלילה. ומסיבה זו היו שאסרו להיעמד במיוחד בקריאה מסוימת. לעומתם היו שאמרו שאין לחשוש ל"תרעומת המינים", מפני שכיום אינם מצויים, וכן הוא מנהג חב"ד ועוד הרבה קהילות. ויש שהציעו להיעמד כמה פסוקים לפניהם, ויש המספרים שהבחינו שכך מנהג הרבי, אך לעיתים נעמד הרבי רק בפסוק הסמוך⁶.

מקורות:

1. קידושין לג, ב; טושי"ב ו"כ או"ח סקמ"ו ס"ד ו"ד סרמ"ב ס"ח וסרפ"ב ס"ב; פת"ש י"ד סרפ"ב סק"; שו"ע אדמו"ר או"ח טש"ח ס"א; ערוה"ש י"ד סרפ"ב ס"ד; וראה פסקי תשובות סקל"ד סק"ז וסק"ב. 2. ערוה"ש י"ד סרפ"ב ס"ה; שש"כ פכ"ד הע' קכ"ה; צדקה ומשפט פט"ז הערה ל"ז בשם הגרש"א; תשובות והנהגות ח"ב סשי"ט; פסק"ת סתרים"ט ס"ב. 3. נחמיה ח, ה; סוטה לט, א; טושי"ע ו"כ או"ח סקמ"ו ס"ב; אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב ח"א ע' קעח; קצוה"ש ש"ס ס"ה א ובבדה"ש סקמ"; פסק"ת סקמ"ו סק"ג. 4. טושי"ע ו"כ או"ח סקמ"ו ס"ב; ראה שו"ע אדה"ז או"ח ס"צ ס"ח; סרפ"ה ס"ח; שו"ת צ"צ או"ח סל"ה אות ז; וראה אג"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע ח"א ע' קעז-קפא; ספר המנהגים עמ' 14. פסק"ת סקמ"ו סק"ד. 5. ברכות ח, א; טושי"ע ו"כ או"ח סקמ"ו ס"א; כה"ח שם סק"ג; פסק"ת שם סק"א. 6. ברכות יב, א; טושי"ע ו"כ או"ח סקמ"ו ס"ד; אג"ק חל"ד עמ' ק"כ. היום יום כ"ד שבט, ו' סיון; ספר המנהגים ע' 31 וע' 44; פסק"ת סקמ"ו סק"; חקרי מנהגים ח"א סכ"ז; וראה משה מלך התשע"ג ע' 31 וע' 137 וע' 225; נתיבים בשדה השליחות ח"א ע' קצג.

הצטרפו לתומכים והשתתפו בהגולה השבועית 02-3011770
או באתר SM SLARAV.CO.IL בדף ההרשמה המאוונח

ביום חמישי הקרוב בהגולה יבולים להיות שלך 1000 ש"ח

הזמן גרמא

שמיעת קריאת התורה כהלכתה

מה שכותב אודות השיחה בעת קריאת התורה, לפלא שצריך לשאול בכגון זה מעבר לים. ומובן שפלא עוד יותר גדול מה שיש מזוללים בזה ומביאים ראיות משונות, לאחרי שידועים דבר כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע . . . וז"ל: ברור הדבר אשר השומע קריאת התורה כהלכתה, הנה מלבד זאת אשר מקיים מצות השם, הנה עצם ענין הכבוד שמכבד את התורה על ידי זה התורה מעוררת רחמים עליו ועל אנשי ביתו ברוחניות ובגשמיות עכ"ל.

אג"ק ח"ז עמ' רח